

Bijlage E: samenvatting convenanten energie efficiency

1. Het Convenant Benchmarking energie efficiency

Op 6 juli 1999 sloot de Nederlandse overheid met de industrie het Convenant Benchmarking energie-efficiency. De energie-intensieve industrie zegt toe uiterlijk in 2012 tot de wereldtop te behoren op het gebied van energie-efficiency voor procesinstallaties. In ruil daarvoor zal de overheid de deelnemende ondernemingen geen extra specifieke nationale maatregelen gericht op energiebesparing of CO₂-reductie opleggen.

Waarom een Convenant?

Nederland en de Europese Unie hebben zich eind 1997 tijdens de Klimaatconferentie in Kyoto verplicht de uitstoot van CO₂ en andere broeikasgassen fors te verminderen. Een belangrijk instrument om de uitstoot van CO₂ te verminderen is energie-efficiency.

Nederland telt veel industriële bedrijven, die behoorlijk wat energie gebruiken. Efficiënter gebruik van energie kan daar dus een flinke reductie van CO₂-uitstoot opleveren. Het heeft echter geen zin deze bedrijven eenzijdig zware beperkende maatregelen op te leggen. Daarmee ontnemen je hen de ruimte in Nederland te blijven produceren.

Daarom is gekozen voor de weg van het convenant. De deelnemende partijen slaan de handen ineen, maken tweezijdige afspraken en werken zo samen aan een maximale bijdrage aan CO₂-reductie. Zo gaat winst voor het milieu samen met winst voor de economie.

Wie doen er mee?

Het convenant is ondertekend door:

- De ministers van Economische Zaken (EZ) en Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Milieubeheer (VROM).
- Het Inter Provinciaal Overleg (IPO) namens de provincies.
- Van de kant van de industrie VNO-NCW en brancheorganisaties van diverse industriële sectoren en de elektriciteitsproductiesector.

Ondernemingen treden toe door een Verklaring van Deelname. Alle in Nederland gevestigde ondernemingen kunnen meedoen aan het convenant, als zij tenminste beschikken over inrichtingen (locaties) met een energiegebruik van ten minste 0,5 Peta Joule per jaar.

Doel is de wereldtop

Ondernemingen die meedoen aan het convenant gaan een zeer ambitieuze verplichting aan: zij zullen zich op het gebied van energie-efficiency meten met de wereldtop. Op die manier leveren bedrijven een maximale inspanning om efficiënter met energie om te gaan, terwijl dat hun internationale concurrentiepositie niet nadelig beïnvloedt. Zij hoeven met hun maatregelen immers niet verder te gaan dan hun beste concurrenten op wereldniveau.

Voor wat hoort wat....

Bij een convenant maak je tweezijdige afspraken. De deelnemende ondernemingen verplichten zich tot een prestatie van wereldformaat. Daar mag de Nederlandse overheid dan ook wel iets tegenover stellen. De tegenprestatie van de overheid bestaat eruit dat de ministers van EZ en VROM zullen bevorderen dat:

- Er geen aanvullend specifiek nationaal beleid komt op het gebied van CO₂-reductie of energiebesparing;
- Er geen specifieke nationale energiebelasting voor deze ondernemingen komt;

- De kosten, die voortkomen uit verplichtingen van de Nederlandse overheid op het gebied van Joint Implementation of het verhandelen van emissierechten niet rechtstreeks bij de deelnemende ondernemingen terechtkomen.

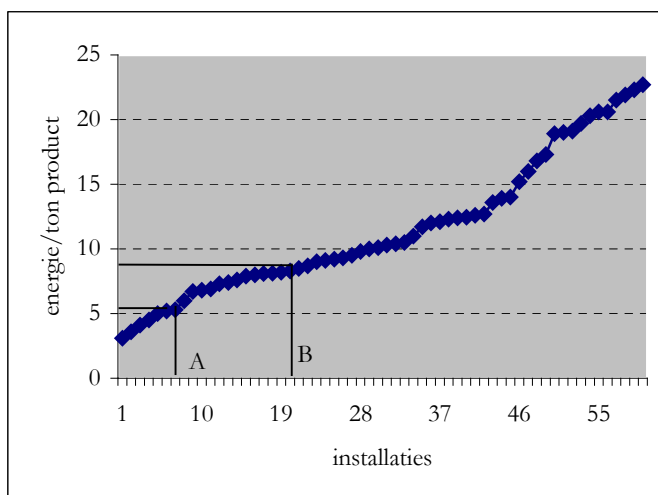
Deze tegenprestatie geldt alleen voor beleid van de overheid dat zich direct richt op het energiegebruik van procesinstallaties. Meer algemene maatregelen op het gebied van brandstofinzet, duurzame energie of energiebesparing vallen niet onder het convenant. Dat geldt ook voor de heffing van generieke energiebelastingen. Wél zal de regering bij het maken van nieuw beleid rekening houden met de inspanningen van de deelnemende ondernemingen.

Hoe stel je vast wat de wereldtop is?

Het klinkt mooi om je op het gebied van energie-efficiency te meten met de wereldtop. Maar hoe weet je precies wat die wereldtop is? De deelnemende ondernemingen moeten die – met behulp van een onafhankelijk consultant – zelf vaststellen door middel van een internationale benchmark. Zij vergelijken hun Nederlandse procesinstallaties met soortgelijke installaties in het buitenland. De Nederlandse inrichtingen zullen zich individueel meten met de gemiddelde energie-efficiency van de beste regio in de wereld of met de beste tien procent van de wereldwijd opgestelde installaties (exclusief de Nederlandse).

Een voorbeeld uit de praktijk.

De grafiek laat de uitkomst van de internationale benchmark voor procesinstallatie X zien. De curve geeft het efficiëncyniveau van zestig installaties weer.

De wereldtop is de beste 10% (A). De Nederlandse installatie zit op niveau B en zal dus het efficiëncyverschil tussen B en A moeten overbruggen om tot de wereldtop te behoren.

Bij het bepalen van de top wordt ook rekening gehouden met de verwachte efficiëncyverbetering tot 2012. Bovendien moet de wereldtop iedere vier jaar opnieuw worden vastgesteld. Het is niet in alle gevallen mogelijk om dat via een benchmark te doen. Bijvoorbeeld als het om een uniek proces gaat of de buitenlandse ondernemingen niet aan de benchmark willen meewerken. In zo'n geval wordt een best practice-benadering gebruikt om erachter te komen wat de wereldtop is.

Naar de top met een energie-efficiencyplan

De deelnemende ondernemingen moeten de wereldtop zo snel mogelijk, maar in ieder geval in 2012 bereiken. Bedrijven geven in een energie-efficiencyplan aan hoe en wanneer dat zal gebeuren. In het convenant staan criteria voor het investeringstempo. Bedrijven moeten eerst de meest rendabele maatregelen nemen, vervolgens de minder rendabele. Als zij de top dan nog niet hebben bereikt,

mogen ze vanaf 2008 ook gebruik maken van flexibele instrumenten, zoals bijvoorbeeld emissiehandel.

Het bevoegd gezag beoordeelt het energie-efficiencyplan. Als het is goedgekeurd komt het in de milieuvergunning. Ieder vier jaar, als de wereldtop opnieuw is vastgesteld, moet het plan worden aangepast.

Wie begeleidt

Goede begeleiding is belangrijk bij de uitvoering van het convenant. De Commissie Benchmarking is verantwoordelijk voor de algehele uitvoering. In deze Commissie zitten vertegenwoordigers van alle deelnemende partijen. De Commissie bespreekt allerlei algemene knelpunten, houdt de voortgang van het convenant in de gaten en rapporteert daarover aan de verantwoordelijke ministers.

.....en wie controleert?

Het Verificatiebureau Benchmarking is speciaal opgericht voor de inhoudelijke controle van het convenant. Dit onafhankelijke bureau verifieert per onderneming alle verschillende stappen in het benchmarkproces. Het bureau kijkt bijvoorbeeld of de vaststelling van de wereldtop voldoende is onderbouwd en of het energie-efficiencyplan goed in elkaar zit. Vervolgens brengt het bureau hierover advies uit aan de deelnemende onderneming en aan het bevoegd gezag.

Wie doen er mee?

Er zijn 105 bedrijven met in totaal 234 inrichtingen toegetreden tot het convenant Benchmarking. (Een bedrijf kan met meerdere inrichtingen zijn toegetreden.) In totaal gaat het om meer dan 1000 PJ.

Overzicht toegetreden ondernemingen per 27-01-2004

Sector	Aantal ondernemingen	Aantal inrichtingen
Basismetalaal	4	5
Bier	4	8
Cement	1	3
Chemie	45	88
Diversen	6	52
Elektriciteitsproductie	7	30
Glas	6	8
Kunststof	1	1
Non ferro	1	1
Papier en karton	22	25
Raffinaderijen	5	7
Suiker	2	5
Textiel	1	1
Totaal	105	234

Resultaten

In 2003 is het convenant geëvalueerd door een extern bureau. Daaruit bleek dat het convenant goed loopt en in het algemeen aan de verwachtingen voldoet. De wereldtop kan worden vastgesteld en het convenant leidt tot energiebesparing. Ook blijkt dat de Nederlandse industrie gemiddeld op het gebied van energie efficiency al tot de beste 10% wereldwijd behoort, maar dit niveau verder zal verbeteren. Dit betekent niet dat alle bedrijven al tot de beste 10% behoren. Er zijn de nodige bedrijven die fors moeten investeren om de top te bereiken.

Uit de evaluatie bleek ook dat met name op het gebied van samenwerking tussen partijen en handhaven van termijnen zijn echter verbeteringen mogelijk. Inmiddels heeft de Commissie Benchmarking hiertoe maatregelen genomen.

Meer informatie

Meer informatie is te vinden op www.benchmarking-energie.nl

2. Meerjarenafspraken energie efficiency

Vanaf 1992 heeft de overheid in het kader van het energiebesparingsbeleid met een groot aantal sectoren een Meerjarenafspraak (MJA) gemaakt over de verbetering van de energie efficiency. In 2000 is de eerste serie MJA's voor de industrie met succes afgesloten. Gemiddeld werd, over de periode 1989 - 2000 een efficiencyverbetering bereikt van 22,3%.

Momenteel lopen er drie soorten Meerjarenafspraken:

- MJA's met bedrijven en instellingen in de dienstensector;
- MJA's met bedrijven in de agrarische sector; en
- MJA2 ook wel de tweede generatie meerjarenafspraken genoemd, met ondernemingen die een energiegebruik hebben tot 0,5 PJ per jaar.

Bedrijven met een hoger energiegebruik, dienen zich in principe aan te sluiten bij het convenant Benchmarking energie efficiency (tenzij ze kunnen motiveren dat deelname aan MJA2 zinvoller is).

De eerste serie MJA's en MJA2 kennen enkele duidelijke verschillen:

- De MJA's zijn afgesloten met branches, MJA2 met individuele bedrijven, branches èn bevoegd gezag.
- MJA2 richt zich naast Energie efficiency ook op verbredingsthema's (Energiezuinige productontwikkeling en Duurzame energie)
- MJA2 heeft een nauwe relatie met de milieuvergunningverlening.

Plichten en ambities

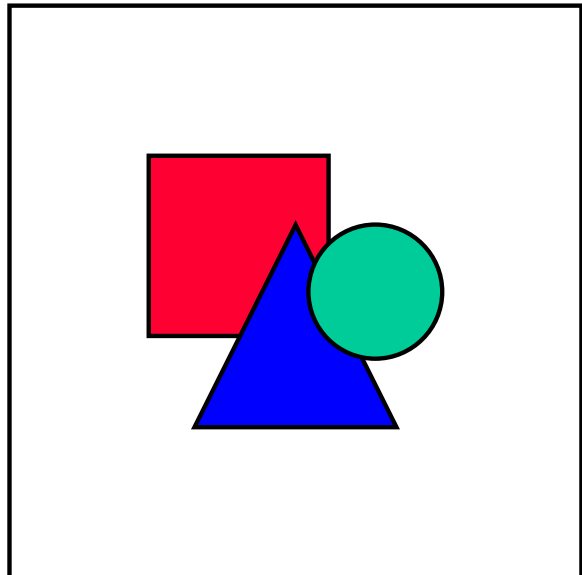
De MJA2 heeft een looptijd van twaalf jaar, verdeeld in drie periodes van vier jaar. Een aangesloten bedrijf verplicht zich tot het volgende:

- Elke vier jaar maakt het bedrijf een energiebesparingsplan [./bg/ebp.htm](http://bg/ebp.htm) in overleg met het Bevoegd Gezag. In het EBP beschrijft het bedrijf welke rendabele maatregelen worden genomen en met welke verbredingsthema's het bedrijf aan de slag gaat.
- Per aangesloten MJA-branche worden zover mogelijk een maatregelenlijst opgesteld. Bedrijven voeren de rendabele energie efficiencymaatregelen van die lijst uit.
- Op grond van alle EBP's in een branche wordt een branchedoelstelling vastgesteld. Die wordt vastgelegd in een Meerjarenplan (MJP).
- Binnen twee jaar na deelname heeft het bedrijf een systeem van energiezorg volgens de Novem-referentie.
- Het bedrijf spreekt doelstellingen af voor verbredingsthema's.
- Op termijn spant het bedrijf zich ook in om maatregelen te nemen die een langere terugverdientijd hebben.
- Jaarlijks dient het bedrijf te rapporteren aan het Bevoegd Gezag, Novem en de brancheorganisatie over de uitvoering van het EBP en de implementatie van energiezorg.

MJA 2 is ondertekend door de minister van Economische Zaken, minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, de colleges van Gedeputeerde Staten van de provincie, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de ondernemingen, de ondernemingen en de brancheorganisaties.

De uitvoering van het MJA-programma wordt gefaciliteerd door Novem.

Stand van zaken

In 2002 waren er 29 sectoren waarmee een Meerjarenaafpraak energie efficiency is afgesloten. Per 1 januari 2003 nemen 869 bedrijven deel aan het convenant , waarvan 269 MJA 1 en 600 MJA 2 bedrijven. Dit aantal groeit jaarlijks. Het totale eindenergiegebruik van de betrokken sectoren is in 2002 139,3 PJ. Dit is circa 12% van het totale eindgebruik van de Nederlandse industrie en diensten

De convenanten bewijzen hun meerwaarde. Ze leveren een belangrijke bijdrage aan een schoner milieu en ze vragen aandacht voor innovatie waardoor ze de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven verbeteren.